

CVIČEBNÍ LISTY.

Příloha „Vojenských Rozhledů“.

Číslo 8.

Ročník III.

Štábní kapitán generálního štábu Jan Polívka:

Úprava terénu.

(Pokračování.)

D. Obrana proti plynům.

Byť i ženevská konference zapovídala boj otravnými plyny, jsou všechny válčící státy — po smutných zkušenostech světové války — povinny chrániti svá vojska organizovanou službou proti plynům před zhoubnými účinky otravných plynů. Dalekonosná děla a letectvo (letadla i říditelné balony) mohou plynovou nákazu rozšířiti i daleko do zápolí, z čehož plyne nutnost ochrany proti plynům nejen u veškerého vojska — na frontě i v celém poli a zápolí — ale i u civilního obyvatelstva (zejména ve hlavních městech a průmyslových střediscích).

Obrana proti plynům zasahuje samozřejmě i do úpravy terénu a předpisuje způsob ochrany krytů, osob i materiálu (zejména potravin): zvláštními filtry a záclonami při vchodech, desinfekčními prostředky, ventilátory, komorami pro zkoušení masek atd.

Tato pasivní obrana musí býti doplněna obranou aktivní: velitel střediska odporu pečuje podle instrukcí důstojníků plynové služby vyšších velitelství o udržení strážní služby proti plynům (pozorování rozprasků dělových střel, směr větru, zachycování plynů pro účely analyzační), která musí disponovati poplašnými zařízeními pro případ nepřátelského plynového útoku.

Největším nepřítelem úpravy terénu jsou houževnaté plyny, obdobné německému ypřitu: vsakují se do země a zamořují ji na dobu až dvou měsíců; každá zemní práce v takovém zamořeném terénu je smrtonosnou. (Na západní frontě ve světové válce se stalo několikrát, že německé pracovní roty při ofenzivě se dostaly k zemním pracím v terénu, který byl před několika měsíci zamořen houževnatými plyny německého dělostřelectva: téměř všichni pracovníci byli plyny, uvelnivšími se při kopání, usmrceni.) Houževnaté plyny zanáší mužstvo na botách se zemí do krytů.

Nutno tudíž zemi, zamořenou houževnatými plyny, ihned desinfikovati (chlorovým vápnem neb vápenným mlékem, anebo alespoň prozatím označiti); je-li prostor rozsáhlý a pro obranu méně důležitý, přenecháme jej raději jako nejlepší, neviditelnou překážku nepříteli.

Z týchž důvodů nemůžeme v obraně útočiti houževnatými plyny, abychom si nezamořili příští terén postupu — používáme jen plynů těkavých a nejvýš polohouževnatých.

Ochrana proti těmto houževnatým, kůži leptajícím plynům, jest možna jen neprodyšnými gumovými oděvy a obaly.

E. Ochrana proti leteckému průzkumu i boji.

Jedinou ochranou proti leteckému průzkumu (s letadla i balonu) jest přesné dodržování zásady: dříve maskovati a pak pracovati.

Mužstvo, pracující za frontou na opevněních, jakož i zákopy vůbec, jsou vítaným a vyhledávaným cílem pro letecké „raidy“, t. j. útoky letadel s malé výšky (200—300 m) kulometem na tyto pozemní cíle. Velitelé nesmějí se spoléhat na dělostřeleckou obranu proti letadlům a vojsko musí pečovati o přímou vlastní ochranu. Čety těžkých kulometů našeho střediska odporu, podporované lehkými kulomety, musejí býti připraveny k vytvoření husté palebné křížové přehrady, která znemožní letecké útočné manévry níže než 1000 m!

Velitel praporu je povinen sestaviti si plán této všeobecně prospěšné činnosti a zajistiti si její účinnost strážní službou, zásobováním kulometů zvláštními záměrnými přístroji a municí, jakož i patřičně upravenými kryty.

Pušková palba nemá na útočící letadlo — vyjímajíc náhodu — žádného účinku, pročez se veškeré mužstvo — až na obsluhy kulometů — ve chvíli leteckého útoku kryje.

F. Kryty.

Kryty všeobecně prospěšných orgánů, které nezasahují nikdy přímo do boje, jsou vždy v zadních liniích posice. Přídělené pracovní jednotky budou míti, byť i pracovaly ve středisku odporu, své kryty dále vzadu; tyto kryty dá zříditi velitel pluku tak, aby skutečně klidným odpočinkem byla zaručena největší výkonnost pracovních jednotek, přidělených středisku odporu.

G. Komunikace.

(Viz náčrt čis. 1. Středisko odporu „Dobrá“ v Cvič. L.)

Zdůraznili jsme v popisu velitelské činnosti důležitost komunikací, jak pro palebná postavení, různé pozorovatelný a stanoviště velitelství, tak i pro výkonnost všeobecně prospěšných prostředků velitele praporu. Jako vždy bude musiti komunikační účel spojovacích zákopů a rovnoběžek na mnoha místech ustoupiti jejich bojovému poslání.

Nejnaléhavějším bude spojovací zákop O₂ mezi oddechovým a bojovým stanovištěm velitele střediska odporu; tento spojovací zákop je připojen k obranné organizaci opěrného stanoviště trig. 385, prochází opěrným stanovištěm Dobrá—západ a končí se v lese na sever od hostince na silnici Frýdek—Dobrá.

Od velitelství praporu odbočuje O₂ jako spojka mezi oběma stanovišti v osadě Dobrá.

Velitelství pluku se k němu, bude-li třeba, připojí spojovacím zákopem ústícím do lesa na sever od hostince na silnici Frýdek—Dobrá.

Komunikace je vedena asi 200—400 m na sever od hlavní silnice, bude využita také telefonním vedením dělostřelecké spojky (nejprve drát prostě položený, později zapuštěný do země); dokud nebude spo-

jovací zákop O_1 — O_2 ukončen, užijeme ke komunikaci silničních příkopů, maskovaných stromořadím.

Ze spojovacích zákopů O_1 a O_2 probíhá celkem jen 500 m mimo upravený terén opěrných stanovišť; tyto úseky musí býti vybudovány péčí velitelství praporu a budou zařízeny pro oboustrannou obranu (jakási příční posice).

K sousednímu středisku odporu 51. pěš. pl. (opěrné stanoviště kóta 361) musí opěrné stanoviště Dobrá—západ vybudovati spojkou O_3 . Vpravo nutno se spojití komunikací O_3 , která zároveň přímo přehraňuje údolí Morávky, s 2. linií levého střediska odporu na Křížové. Tato komunikace je zvláště důležitá, obsahuje event. posice pro 2 čety s lehkými kulomety a musí býti spojena lávkami (krytými lesem) s levým břehem Morávky. Úhrnná délka asi 1 km i s přechody. Bude úkolem opěrného stanoviště Dobrá—západ, aby ji vybudoval. Lávky vystaví velitelství praporu zákopníky vyžádanými od velitelství pluku. Totéž platí o lávkách na spojovacích rovnoběžkách mezi opěrnými stanovišti 1. linie v Dobré a Skalici kóta 408.

Veškeré lávky v komunikacích musí býti připraveny k event. zničení.

V komunikaci O_3 předvídá velitel praporu umístění 2 čet těžkých kulometů, s úkolem bočné střelby do údolí Morávky; pro 3. četou předvídáno postavení v O_1 s úkolem čelní střelby do údolí Morávky.

Okraj lesa na západ od trig. 385 slouží při event. průlomu 1. linie s rovnoběžnou O_3 jako základna pro protiútoky podnikané zálohami pluku a bude upraven péčí velitele pluku.

H. Překážky.

1. Překážky přímé.

Posuzujeme-li komunikace s hlediska bojových stanovišť, musíme je také obklopiti překážkami. Jelikož úkol bojový vystupuje do popředí teprve v okamžiku jich částečného obsazení protiútočícími jednotkami, budou i překážky vedeny tak, aby na ně byla zajištěna bočná střelba event. stanovišť kulometných (na př. překážky před komunikacemi) O_2 a O_1 budou postřelovány lehkými kulomety opěrného stanoviště Dobrá—záp., komunikace O_4 kulomety Dobrá—záp., event. padlo-li toto, těžkými kulomety v komunikaci O_3 .

Mimo to připravíme v M hrázové stavidlo, abychom mohli zaplaviti údolí Morávky ve výši Dobrá a v N minu, kterou zničíme, kdyby bylo třeba, křižovatku silnice a železnice.

Velitel praporu musí kontrolovati, zda mu systém překážek celého střediska poskytuje možnost rozvinouti na křídlech protiútoky, vycházející z opěrného stanoviště Dobrá—západ.

2. Úprava terénu před střediskem odporu Dobrá.

Zmínili jsme se již při rozpravě o úpravě terénu opěrného stanoviště „Dobrá“, že jednou z povinností nadřízených velitelů bude, aby kladli i ve vzdálenějším terénu nepříteli překážky. Nejmohtnější překážkou budou ovšem posice odporu krycích jednotek umístěné na svahu odvráceném od nepřitele. Není našim úkolem je studovati — sloužit k všobecnému prospěchu celé divise; stačí nám všeobecné údaje uvedené na začátku těchto článků; vrátíme se k nim při studiu divisního úseku.

Úprava lesa na sever od silnice Frýdek—Vojkovice (kóta 347 až 336), počítajíc v to i silnici a železnici, vzbuzuje však nesporně nej-

živější zájem u všech vyšších velitelů, počínaje velitelem střediska odporu Dobrá. Shledáme tudíž zcela správným předpoklad, že velitel divise pověřil skrze velitele pluku velitele střediska odporu Dobrá úkolem, aby tuto obrannou úpravu provedl.

Aniž se věnujeme již nyní studiu technického provedení prací, uvažujme, jaká přání v té příčině mohou vzniknouti v hlavě velitele praporu; ona budou pak podkladem pro přiděl sil, potřebných k jejich provedení. Jaké nebezpečí hrozí středisku odporu Dobrá, kdyby jeho vzdálenější terén nebyl vůbec upraven?

Především pancéřová auta a vlaky nepřítel, jež snadno proniknou při intaktních komunikacích skrz linii krycích jednotek do přímé blízkosti, ne-li do jádra střediska odporu. Nutno tudíž přerušением komunikací zabrániti jejich pohybu a to:

a) pohyb pancéřových vlaků znemožníme nejsnáze též vzhledem na rychlou možnost nápravy vytrháním kolejí asi od koty 357 k želez. stanici Dobrá: ve vzdálenosti 50 m uvolníme koleje, aniž je odstraníme, v délce trati asi 500 m; nepřítel nesmí zdaleka pozorovati toto porušení trati. Mimo to připravíme zničení můstku a komunikačního uzlu c; zničení bude provedeno po ústupu krycích jednotek. Můstky nejsou tak velkými objekty, aby při event. ofenzivě vážněji ohrožovaly obnovení trati. Tímto zničením zamezíme pak také event. pohyb pancéřových aut po železničním náspu.

b) Pohyb pancéřových aut po silnici zamezíme, pokud jsou krycí jednotky vpředu, silným přehrazením silnice překážkami (nejlépe 6—8 m záseky připevněné dráty k zemi, event. spojené s výbušinami, explodujícími v okamžiku dotyku, neb zdvihnutí překážkových součástí). Primitivně a nejrychleji přehradíme silnici, porazíme-li stromy po obou stranách silnice a necháme je ležeti na silnici. Později zničíme můstky d, e. Totéž platí o cestě Dobrá—Pazderna, na okraji lesa kóta 336.

Dalším úkolem bude ztížení nepříteli krytý přesun vojsk na sever od silnice lesem kóta 347 a 336. Provedeme to:

a) rozšířením příčných průseků 1—7 na 10 m a prodloužením rozšířených průseků až na okraj lesa; vytvoříme si tím záseky dobře postřelované s našich palebných postavení;

b) vymýcením a vytvořením zásek z lesních parcel A až D; pokácenými stromy zastavíme a rozvodníme potok jímí protékající.

K těmto obsáhlým pracím bude nutno dáti veliteli střediska odporu pracovní síly a prostředky. Uvážíme-li, že středisko odporu Dobrá leží přímo na nejdůležitější ose odporu pluku i divise, že jeho komunikace mají hluboký význam i pro spojovací osu pluku i divise, pochopíme snadno, že velitel střediska odporu (praporu) dostane k provedení technických prací ve svém středisku 1 plukovní zákopnickou četou, 1 divisní pracovní rotu a 2 poddůstojníky a 10 mužů divisní ženijní roty.

I. Technické provedení prací

všeobecně prospěšných v středisku odporu Dobrá.

Projednali jsme odborně a podrobně v 1. článku technické provedení úpravy terénu v opěrném stanovišti Dobrá kóta 385.

Ostatní opěrná stanoviště a organizace všeobecně prospěšné využívají v nejhojnější míře osady Dobrá; bude tedy zajímavé, věnu-

jeme-li využití domů, se stanoviska opevňovacího technika, trochu pozornosti, aby jejich význam nebyl ani podceňován, ani přeceňován.

Jakou ochranu nám poskytuje zdivo? Zeď 0,5 m silná ochrání nás proti střelám pušky a kulometů, úlomkům granátů, šrapnelů, 2 m silné zdivo vzdoruje ranám polního dělostřelectva. Nutno však vždy dbáti toho, že úlomky zdiva při dopadu střel mohou způsobiti tatáž vážná zranění jako náboje, pročež klademe před zdivo zemní násyp a na zdivo i na okraje střelen pytle s pískem; tím zesilujeme odolnost palebného postavení.

Nesporná technická výhoda palebných postavení ve zdivu a domech je však spojena s velikou taktickou nevýhodou. Osady a domy vůbec lákají na sebe nepřátelské dělostřelectvo, kterému poskytují výborně viditelné, snadno zranitelné cíle. Využijeme tedy pro první okamžik výhodných podmínek obranných, ale pomýšlíme ihned na jejich zesílení stavbou krytů odolnějších. Pracovní podmínky jsou neobyčejně příznivé, neboť zdivo nás chrání před zraky nepřítele; stačí často zesílit stropy sklepů betonovou vrstvou, neb železnými kolejemi, abychom obdrželi v krátkém čase kryt, rovnající se svou odolností krytům podzemním. Když jsme již takovým způsobem zesílili své palebné postavení, nepotřebujeme již ochrany domu a jeho střechy; ponecháme je s klidem na pospas nepřátelskému dělostřelectvu.

Nezapomeňme však, že stropy krytů ve staveních musí býti tak silné, aby vzdorovaly nejen nepřátelskému dělostřelectvu, nýbrž i úlomkům rozstříleného zdiva, které spadne na strop krytu (střecha, částí zdi atd.). Nestačí také jen zesílit stropy betonovou odolnou vrstvou; nutno přezkoušeti a zesilovati podpory stropů, aby snesly tak ohromné nové zatížení (10—20násobné) a aby možností sřícení neohrožovaly posádku krytu mnohem účinněji i jistěji, než samo nepřátelské dělostřelectvo.

Nejvýhodněji lze využití zdi a stavení v posici na svahu odvráceném od nepřítele, kde jsou ukryty jeho zrak. Na svahu k nepříteli nám poskytují výborné solidní překážky — jsou-li bočně postřelovány — a zesílíme-li je ještě pásmem 4—6 m drátěných překážek (na straně odvrácené od nepřítele).

Význam zdi v posicích na odvrácených svazích a posic takových vůbec byl seznán již v roce 1870: při výpadu posádky pařížské přes Champagny narazila francouzská vojska na zámek Château de Villers rozložený na odvráceném od nich svahu, jehož zděná ohrada byla Němci upravena k obraně. V průřezu poskytoval terén tento obraz:

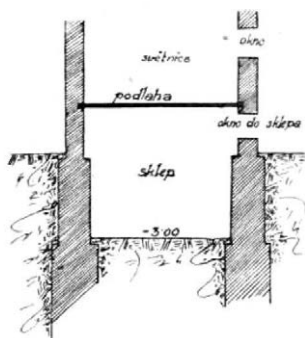
Francouzské útočné jednotky nemohly překročiti linii „A“; dělostřelectvo umístěné v „B“ nemohlo podporovati útok pěchoty na obranou zeď, jelikož o její existenci nevědělo a bylo mimo to příliš daleko.

Použití osad k obraně předpokládá jejich na prostou evakuaci občivního obyvatelstva, což není vždy příjemný a snadný úkol. Mimo to jest v osadách mnoho věcí snadno zápalných (doškové střechy, plné stodoly atd.) jichž odstranění v trvalé obraně musíme dbáti.

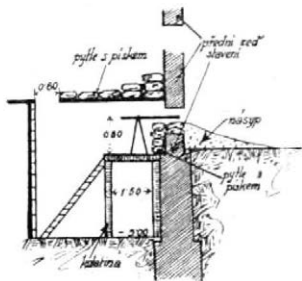
V příloze 2 jsem se pokusil zachytiti prostým náčrtem (žádné stavební plány) jednotlivé fáze možné úpravy domů k obraně. Úprava ta

Úprava domů a zdiva pro obranu.

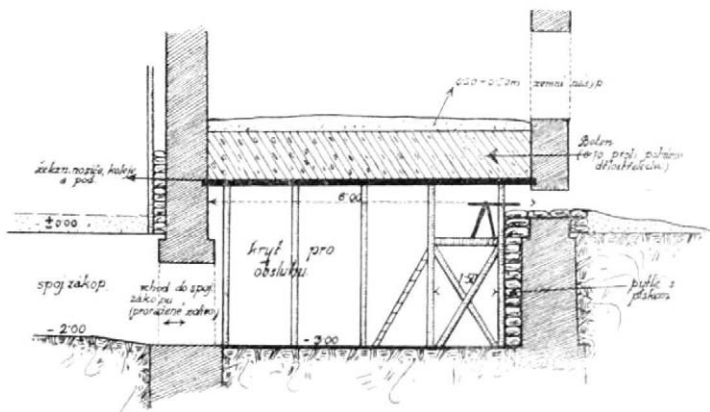
A) Využití sklepů.

ii) **Průřez stavení se sklepem.**

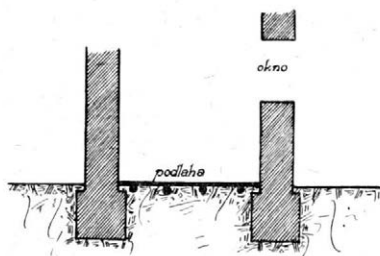
b) **1. fáze obranného zařízení** (palebné stanoviště kryté, spolu kryt pro mužstvo) **zapotřebí na 1 střilnu:** 2 m² prken, 4 kulatiny (0 30 cm a 4 m dlouhé), 20 pytlů s pískem (1/2 prac. dne pro 1 muže.)

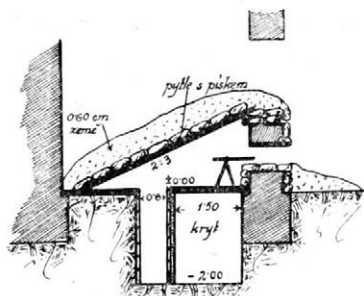
c) Poslední fáze přechodného obranného zařízení.

Ještě je třeba, mimo fási b), úhrnem na 1 m² povrchu sklepa 5 tun materiálu a 5 dní pro 1 muže.

B) Stavení bez sklepů.

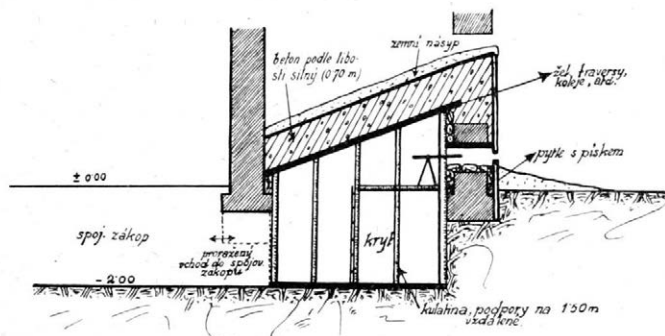

a) Průřez stavení bez sklepa.

b) První fáze úpravy.

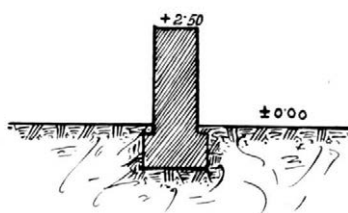
Vchod mimo palebné stanoviště utvořený výpustí v šikmé střeše. **Potřeba na 1 střilnu:** 20 kusů kulatiny (0.30 cm, 4-6 m dl.) 3 m² prken, 50 pytlů s pískem 3 prac. dny pro 1 muže (nutnost dotace kamenickým náradím).

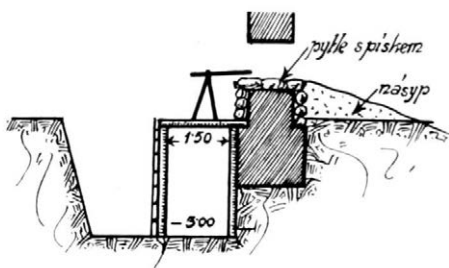
c) Poslední fáze přechodné polní úpravy.

Tentýž požadavek materiálu jako ad A-c). Pro práci nutno počítati mimo čas ad b) ještě 10 dní pro 1 muže a střilnu.

C) Využití prosté zdi k obraně.

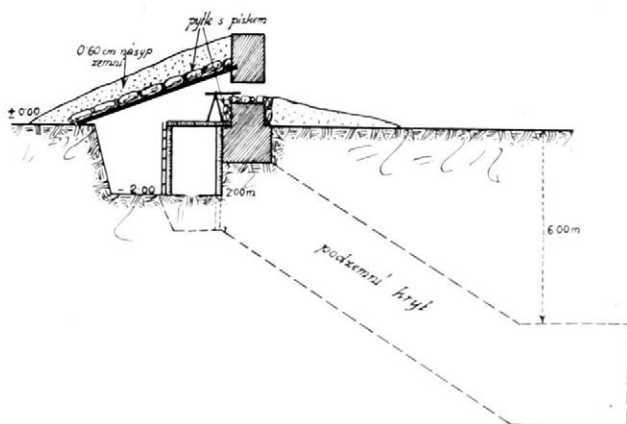

a) Průřez zděnou ohradou.

b) První fáze úpravy.

Potřeba na 1 střílnu: 15 kusů kulatiny (0 30 m, 4-6 dl.) 15 pytlů s pískem, 2 prac. dny pro 1 muže (s kamen. náradím).

c) Poslední fáze přechodné polní úpravy.

Pro 1 střílnu jako ad B-b. Pro podzemní kryt normální požadavek (viz úprava opěrného stanoviště).

není stanovena žádnými technickými předpisy — její provedení se ponechává důmyslu technického poradce velitelova.

Místo nakresleného kulometu lze samozřejmě snížením plošiny do hloubky 1 m použití střílny jako pozorovatelný, optické stanice, k střelbě pěšáka atd. Odstraníme-li střílny a plošiny vůbec, ponechavše jen ventilační otvor, umístíme-li ve sklepech lůžka atd., vznikají nám odolné kryty, jakých potřebujeme pro své všeobecně prospěšné práce.

K o m u n i k a c e v osadách musí býti co nejdříve úplně zakryty, aby nenaznačovaly domy, v nichž jsou naše palebná postavení neb kryty.

M a s k o v á n í obstará nejdokonaleji samo nepřátelské dělostřelectvo rozstřílením osad; někdy můžeme úmyslným nenápadným demolováním zdí domu nejlépe maskovati kryt s betonovým stropem, vybudovaný v jeho sklepech.

Příl. 3 nám podává rozvrh a výměry pracovních sil, materiálu i času pro všeobecně prospěšné práce v středisku odporu „Dobrá“.

P r á c e 1. s l e d u vyžadují tudíž 123 prac. dní 10hod. jednoho člověka a dovoz ca 213 tun materiálu. Přirozeně vyskytne se ihned otázka, kdo bude pracovati na těchto pracích? Víme, že velitel praporu nemá žádných pracovních jednotek, neboť veškerá jeho vojska jsou zaměstnána úpravou vlastních bojových stanovišť. Problém ten můžeme řešiti dvojím způsobem:

1. Z a p ř e d p o k l a d u, že velitel praporu musí vystačiti se svými prostředky; pak musí práce všeobecně prospěšné býti prováděny těmi rotami, v jichž oblasti jsou, eventuálně tudíž na opěrném stanovišti trig. 385—25 dní.

stanoviště vých. okr. Dobrá — 10 dní,

stan. záp. okr. Dobrá — 88 dní.

Tím zpozdíme pohotovost v obraně nejcitelněji u opěrného stanoviště na západním okraji Dobrá, které jest však naší zálohou.

Přibližně odhadnuto zpozdí se tím obranná pohotovost 1. sledu prací v opěrných stanovištích 1. sledu o 1 den. Podobná pracovní metoda bude asi vždy pravidlem při prvním sledu obranných prací.

2. Z a p ř e d p o k l a d u, že velitel praporu dostane pracovní prostředky, t. j. mužstvo od velitele pluku. Zmínili jsme se již shora, že k provedení odborných prací na štolových krytech dostal velitel opěrného stanoviště trig. 385 1 skupinu zákopnické čety (10 mužů) a 1 skupinu ženijní čety (10 mužů). Toto mužstvo vstoupí v činnost na opěrných stanovištích teprve tři neděle po zahájení prací. Nemůžeme chybiti, předpokládáme-li, že tyto odborníci, jejichž výkonnost v obyčejných obranných pracích námi kalkulovaných jest dvojnásobná, pracují již od zahájení prací na úpravě terénu ve všeobecném zájmu. Práce 1. sledu by dokončili za $123:20=6$ dní, při dvojnásobné výkonnosti již za tři dny. Z nedostatku odborných technických pracovních sil může velitel pluku zesílit pracovní výkonnost praporu „Dobrá“, přidělem 1—2 rot ze svých záloh, neb pracovními jednotkami civilního obyvatelstva.

P r á c e 2. s l e d u vyžadují 1946 dní a 280 t materiálu.

Povaha těchto prací nám nedovoluje, abychom o nich uvažovali tak hromadně, jako při pracích 1. sledu.

a) komunikace a drátěné překážky provedou opěrná stanoviště trig. 385 a záp. okraj Dobrá ($1\frac{1}{2}$ dne);

b) lávky mohou stavěti jen odborníci;

c) přerušení železnice a silnice svěříme opěrnému stanovišti vých. okraj Dobrá (výjma přípravy pro minu na komunikacích, kterou vytvoří ženisti);

d) úpravu krytů svěříme příslušným opěrným stanovištím (trig. 385 ... 620 dní, záp. okraj Dobrá ... 460 dní; vých. okraj ... 240 dní).

To znamená přírůstek práce

pro opěrné stanoviště trig. 385 (podzemní kryty) $620:40 = 15\frac{1}{2}$ dne

pro opěrné stanoviště záp. okraj Dobrá 460:150 = $3\frac{1}{4}$ dne

pro opěrné stanoviště vých. okraj Dobrá 240:150 = $2\frac{1}{4}$ dne

e) skutečně i klamně pozorovatelný velitel praporu vybuduje stanoviště záp. okraj Dobrá za $\frac{1}{4}$ dne.

V tomto údobí nemůžeme již disponovati svými skupinami ženistů a zákopníků, neboť oni jsou zaměstnáni na trig. 385 stavbou pozorovatelných a příslušných krytů — viz shora.

Velitel praporu bude nucen požádati o další skupinu odborníků; předpokládejme, že dostane zbytek zákopnické čety, t. j. 20 zákopníků, kteří vybudují lávky za $120:6 = 8$ dní a pak pomáhají při betonování krytů ve stavení v středisku odporu. Vystřídají též skupinu ženistů, pracujících na štolových krytech, aby mohla připravití komunikační uzel ke zničení ($130:10 = 13$ dní).

Třetí sled prací jest nejobsáhlejší: 8430 dní a 140 t materiálu. Zmínili jsme se již v taktické úvaze, že klade-li velitel divise důraz na taktickou rozsáhlou úpravu terénu, jistě dodá k tomu účelu také prostředky, t. j. 1 pracovní rotu (110 pracovníků), 1 plukovní zákopnickou četu (30 pracovníků) a 2 poddůstojníky, 10 ženistů, úhrnem 150 pracovníků.

Těchto 150 pracovníků by naznačenou úpravu terénu provedlo v 56 dnech.

Srovnáme tyto údaje s časovými výměry získanými při rozboru terénu opěrného stanoviště trig. 385:

1. sled prací 2 dny,

2. sled prací 19 dní,

3. sled prací (kryty) 63 dní, úhrnem 84 dní, t. j. 12 neděl.

Všeobecně prospěšnými obrannými pracemi ve středním odporu se tento časový výměr pozmění:

1. sled prací 3 dny,

2. sled prací 35 dní,

3. sled prací může býti teoreticky zmenšen o přírůstek za 1. a 2. sledu prací, neboť jsou to štolové kryty, jichž výstavba zaměstnává jen 2 pracovní skupiny a neruší nikterak práci ostatních pracovníků, tedy 46 dní, t. j. opět 12 neděl.

Zatím jsou též ukončeny zvláštní práce ve středisku odporu prováděné zvláštními pracovními prostředky, t. j.

2. sled prací 17 dní (lávky a podkopy),

3. sled prací 56 dní, úhrnem 73 dní, které mohou býti zahájeny až i 10. den po započetí prací.

Takovou pracovní metodou jsme tudíž dosáhli nezbytného souladu mezi stupněm vývoje bojových stanovišť a obranných prací všeobecně prospěšných.

Považujeme-li 3. sled prací všeobecně prospěšných za přechod od polního opevnění k opevnění ustálené obrany a použijeme-li přidělených sil 150 pracovníků jen k provádění všeobecně prospěšných prací a 2. sledu, vidíme, že mohou býti hotovy za $2069:130 = 14$ dní, t. j. 2 neděle. Jinými slovy, upustíme-li od rozsáhlé úpravy terénu před střediskem odporu a od vybudování štolových krytů v opěrných stanovištích, dokončíme přechodnou úpravu terénu za 3 neděle (1. a 2. sled prací v opěrném stanovišti Dobrá, trig. 385).

ČÁST III.

Studium organisace všeobecně prospěšných prací v středisku odporu v dotyku s nepřítelem.

Zásady vyslovené shora platí samozřejmě i o této organizaci. Práce 3. sledu — viz příl. 3 — odpadnou, neboť terén, v němž jsou prováděny, jest nepřítelem obsazen. Vlivy, jež zpomalují práci na opěrných stanovištích v dotyku s nepřítelem, zasahují stejnoměrně i do organisace všeobecně prospěšných prací, takže i tu dosáhneme naprosto časového souladu, čili celkového požadavku 4 měsíců k dokončení projektované úpravy.

Nutno se však zmíniti o činnosti velitele praporu v prvním týdnu přechodu z pohybného boje v boj obranný. Není sporu, že bylo vynaloženo veškeré úsilí k pokračování v pohybu, t. j. veškeré síly velitele praporu jsou více méně v 1. sledu a bojují; organické svazky — i při nejopatrnější sestavě — jsou vlivem postupného nasazování záloh porušeny. Spojení bude velmi chabé, velitel praporu nebude přesně obeznámen se situací. První jeho činností bude úprava spojení, vytvoření zálohy, uspořádání organických svazků. Druhý den bude moci velitel praporu na podkladě rozkazů velitele pluku obhlédnouti terén, uspořádati své síly v terénu a stanovit si jakž takž jakýsi primitivní zárodek budoucího plánu, učiniti si představu o potřebných pracích a prostředcích. V noci na 3. den bude snad započato s primitivními pracemi na pozorovatelnách a úkrytech. Velitel pluku, brigády, event. i divise obhlédnou na místě terén střediska odporu; některá nařízení velitele praporu bude nutno pozměniti se zřením na celkovou obrannou sestavu divise právě tak, jak to byl nucen učiniti velitel praporu velitelům opěrných stanovišť. A často prapor v 1. sledu, který se domníval, že jeho posice náleží do celkové soustavy posice hlavního odporu, ocitne se částečně v posici krycí, neb odejde z rozkazu velitele pluku do zálohy, bude-li jeho posice obsazena jinými silami v jiném terénním učlenění.

Úvahy tyto dokazují, že můžeme i při pracích všeobecně prospěšných bráti v počet ztrátu jednoho týdne — jako při úpravě opěrného stanoviště — než práce o úpravě terénu nabude povahy pravidelné.

Tím není ovšem řečeno, že všechny všeobecně prospěšné služby zahájí svou činnost až za týden po přechodu v obranný boj: musí působiti ihned; ovšem že jejich účinnost, jen nepatrně podporovaná úpravou terénu, bude taktéž nepatrnou.

A v této době se prokáže každá i sebemenší, třeba si později neupotřebitelná úprava terénu užitečnou.

Technické provedení všeobecně prospěšných

Pořad. náležavosti	Skupina prací	Povaha práce	Technický popis práce	Potřebný čas, vyjádřený v pracovních dnech (včetně o 10 hodinách)	
1. sled prací	Velitelství	Pozorovatelná velitele praporu (△ 385)	Jako pozorovatelná vel. op. stan. △ 385 v 1. sledu prací: kryt pod náspem pro 2 dostoj. 1 rotn., 9 mužů (rozloha jako pro pozor. vel. roty — viz přílohu 3. k 1. cvičení).	9	
		Pozorovatelná pro děl. spojku (△ 385)	Jako pro vel. čtyř (telefon. vedení zajišť. si dělostřelectvo samo — viz příl. 3. k 1. cvičení).	3	
		Kryt pro opt. stanici a stanici telegr. zemi a telefon. stan. na západním okraji „Dobrá“)	Nouzový kryt ve stavení (viz příl. 2. A—b) se dvěma střílnami (kupředu a dozadu) současně funguje jako stanice telegrafie zemi! Počítáme 2 střílny a mimoto prostor rovnající se 3 slepým střílnám, úhrnem pětinasobný požadavek podle A—b).	3	
		S. V. kryt pro velitele praporu (22 osob)	Nouzový kryt ve stavení (viz př. 2. A—b) se slepými (zabedněnými) střílnami — ponechány jen otvory nezbytné pro ventilaci a osvětlování; počítáme 11 střílen (na prostor 1 střílny odpadá 2 osoby).	6	
	Zásobování municí	Kryt pro munici v 3 opěrných stanovištích ¹⁾	Kryt pod náspem v blízkosti vel. op. stanoviště; počítáme 1/2 potřeby jako pro zak. prvek jedn. družstva (viz příl. 3. k 1. cvičení).	15	
		Kryt pro munici u vel. praporu na západním okraji „Dobrá“)	Nouzový kryt ve stavení (viz příl. 2. A—b) upravený tak, jako kryt pro vel. prapor (bez lůžek a vnitřního zařízení). Počítáme-li na 1 střílnu 24 m ² prostoru (sklep 6 m dlouhý, 4 m vysoký, 1 m široký) potřebujeme 2 slepé střílny.	1	
	Zdravotnická služba ²⁾	Prac. kryt	Potřeba 40–50 m ² , t. j. podle předchozí kalkulace asi 2½ nás. požadavek jako pro 1 střílnu.	2	
		Oddechový kryt zdravotnického personálu	asi 14 osob; podle kalkulace pro kryt vel. praporu (7 střílen).	4	
		Kryt pro zdravotnický materiál	asi 9 m ² = 1 slepé střílně	3	
		Kryt pro 30 osob těžce raněných	asi 240 m ² = 10 slepým střílnám (ponechány otvory pro ventilaci, dvojnásobný požadavek dřevního materiálu (kulatina) a trojnásobný požadavek prken). Proto dvojnásobný pracovní čas.	60	
Zásobovací služba potr.	Sklad. potravin v 3 op. stanovištích	Kryt pod náspem, poblíže vel. op. stanoviště (9 m ²), t. j. u vel. roje jako kryt pro munici.	15		
		Kryt ve stavení (nouzový) podle př. 2. A—b, 50 m ² = 2½ nás. požadavek pro 1 střílnu (viz prac. kryt zdrav. sl.)	2		
Pro práce 1. sledu je třeba					123

práci ve střed. odporu „Dobrá“.

Příloha číslo 3.

P o t ř e b n ý m a t e r i á l									Poznámka	
maskování	kolky (pro maskování a drátěné překážky)	okladací materiál	prkna	kulatina	osnatý drát	hřebíky k upevnění osnat. drátu	zvláštní materiál pro krytí stěn krytů v j. a. d. v. v. j.	pytle s pískem		
m ²	kus	m ²		kus o síle 0 30 m	t	kg	t	kus		
40	40	Předpokládáme právě tak jako při I. cvičení „ševnou půdu“, která nepotřebuje okladacího materiálu.		21						
20	20			7						
			10	20				100		
			22	44				220		
60	60			27						
			4	8				40		
			5	9				50		
			14	28				140		
			3	20				50		
			90	400				500		
60	60		27							
		5	9					50		
180	180		153	620				1150	Uhrnem asi	213 t

Porad. nebale- vošti	Skupina prací	Povaha práce	Technický popis práce	Početbyl. osoby, jednoty v pra- covních dnech 1 dělníka o 10 hodinách
2. s t r a n a	K o m u n i k a c e	Komunikace	500 m komunikací s event. boj. stanovišti pro oboustrannou schopnost obrany, na 40× tra- versa! Celkem 1200 m ³ zem. pohybu.	400
		Drátěné překážky po obou stranách komunikací	ca 1500 m — 6 m přek. pásma, t. j. 9000 m ²	36
		Lávky spojující brehy Morávky ¹⁾	3 útočné lávky pro jezdce z nouzového mate- riálu o délce 50 m (šířka vozovky 140—240 m, 40 dní pro 50 m lávku; lehké stab. podpory — kozy).	120
	Úprava terenu před stíln., odprn	Přerušeni železnice ²⁾	Vytřhání kolejí na žel. trati asi na 50 místech, příprava ke zničení dvou žel. mostků o roz- pjetí každý ca 20 m ³⁾	10 míst 1 den 1 mostek 1 den 7
		Přerušeni silnice	Pokácení stromů pod silnicí, vytvoření záse- ků bez spojení s mýtinami, příprava ke zni- čení 3 mostků o rozpjetí každý ca 20 m; pří- prava ke zničení komunikačního uzlu vých. od Dubré.	Pokácení stro- mů — 3 dn 3 mostků 3 dn komunikační uzel — 130
	K r y t y	Zdokonalení krytů na boj. stan. vel. prap.	Rozšíření pozorovat. vel. op. stanoviště Dobrá o pozorovat. pro vel. prap., dol. hluku; roz- šíření krytů pro tuto obsluhu (15 mužů)	280
		Zdokonalení krytů na odda- chovém stan. vel. prap.	Stolové kryty pro munice ve 3 op. stano- vištích, ½ krytů pro družstvo, bez šikmé chodby.	360
			Zdokonalení krytů pro munice a zdrav. službu, zasobování na stan. vel. praporu (na obraze A—c resp. B—c v příl. 2.).	220
			Stolové kryty pro zásoby potravin ve 3 op. stanovištích (¾ krytů pro družstva, připojená ke stávajícím již stolovému krytu, t. j. bez šikmé chodby).	360
	Příprava po- zorovatelných	Event. pozorova- telná pro vel. praporu	Kryt se střílnou ve stavení, zdokonalený podle obrazu příl. 2, B—c. K tomu připojíme též střílnu pro děl. pozorovatele.	26
		Klumná pozorova- telná v Dobré	Malá adaptace ve střechě kostela Dobrá (pro- lomení střechy, vystavení vycpané figury).	1

Pro práce 2. sledu je třeba

1946

Pro práci 2. sledu je třeba

1946

P o t r e b n ý m a t e r i á l										Poznámka
maskovani	kofas (pro maskovani a drevene predlasky)	obkladaci material	prkna	kulatina	ostnaty drat	lirkovky k upraveni ostn dratu	zvladnu mate- riálu na vy- stavce vyja- dreno v	pytle	poskum	
m ²	kus	m ²	m ²	kus o sile 0-10 m	t	kg	t	kus		
	2250		na jednu lavku 150 m ² 450	Kulatina vepn- 6 m dlnka a 0-20cm silya (na jednu lavku - kotani ca 40)	27	1800				
	40			120		Ku pripravě naloží pro most asi 2 kg 4				
180	60						5			
180	60						10			
							15			
							120			
							15			
							10			
			6	40				100		
360	2410		456	160	27	2104	175	200		

¹⁾ Potrebná zvl. výzbroj zákon, čes. přelosty

²⁾ K vytržení koleji je zapotřebí zvláštních strojů a přístrojů, jež budou na skladě v žeh. stan.

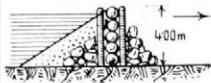
³⁾ Pro mostek zapotřebí asi 15 kg elastiku; k zřízení kom. uzlu nutno ve bloně asi 6 m vy- stavci pod střed komunikace minovou clondu a nutná minová komora asi 200 kg prachu, materiálů (obdobného číselníku) 3 šam. + 10 kom. budou prac. asi 10 dnů, 4. l. 130 dnů.

Uhran asi 280

- 0 Potřebná
- 0 K vytrhání
- 0 v Dobré
- 0 Pro můst
- stavěti p
- čímž dos
- materiál

Uhrnem 280 f

280

Pořad. nálež. vosti	Skupina prací	Povaha práce	Technický popis práce	Potřeba (čas vy- jádřený v pra- covních dnech 1 dělníka o 10 hodinách)
3. sled práce	Telefon	Zapuštění tel. okružní dělostř. hládky do země	0,80 cm pod hladinou spoj. okupu hlavního k op. stanovišti trig. 385, délka vedení asi 2000 m, t. j. asi 1600 m ² zemního polyhu).	500
	Úprava terénu před str. odp.	Rozšíření průseku lesa kolmo na trig. 385 (2)	Celkem asi 195 ha lesa (káceti a vytvořit záseky).	5800
		Vykácení lesů na vých. svahu trig. 385 (2)	Celkem asi 20 ha (káceti a vytvořit záseky).	800
	Překážek 2. linie	Stavido údolí Moravky (3)		1200
		Příprava ku zni- čení komun. uzlu zap. od Dobré	Jako vých. od Dobré.	(4)
	Zásoba ostnatého drátu pro 1 km 6metrových překážek (6000 m ²).			
Pro práce 3. sledu jest třeba				8430
Pro práce všech sledů jest potřeba				10.499

ČÁST IV.

Obranný plán.

Podle Cvičebního řádu pro pěchotu obsahuje obranný plán pra-
poru tyto údaje:

1. situaci a zprávy o nepříteli,
2. úlohu pluku, praporu a sousedních jednotek — hranice stře-
disků odporu,
3. úmysl velitele praporu, jak vykonati úlohu,
4. popis střediska odporu a příslušného krycího postavení,
5. rozdělení úloh: rozestavení praporu, úlohu každé roty, hrani-
ce opěrných stanovišť, plán palby a úlohy samočinných zbraní —
přípravu možných protiútoků,

P o t ř e b n ý m a t e r i á l								Poznámka
maskování	kolíky pro maskování a drátové překážky	obkladní materiál	překážka	koladina	ostnatý drát	lůžky k upevnění ostnatého drátu	zdravotní ma- teriál krytí vy- hledu	
m ²	kus	m ²	kus o síle 0,30 m	t	kg	t	kus	
								Viz poznámku u 2 sledu práce. (2) Vyzaduje zvl. dodací dřevařským náradím. (3) Práce zákopu, řet.
								Viz poznámku u 2 sledu práce. (2) Vyzaduje zvl. dodací dřevařským náradím. (3) Práce zákopu, řet.
1500					18	1200		
1500				300	18	1200	55	Chrom asi 140 t
540	4090	609	1080	45	3304	230	1350	Chrom asi 633 t

6. palebný plán dělostřelectva — smluvená znamení,
 7. zvláštní obranná opatření proti tankům, plynům atd.,
 8. rozvrh prací: plán, pořadí nutnosti, rozdělení,
 9. spojení,
 10. stanoviště velitelství,
 11. úprava komunikačního ruchu, zásobování a zdravotní služba.
- Množství zásob ve skladističích služeb — shora uve-
dená — nesmějí být považována za maximum, nýbrž naopak za
nejvyšší přípustné minimum; větší zásoby budou ovšem umís-
těny v jednom krytu, nýbrž rozptýleny v několika
krytech.

(Přístě dále.)

Přípravka pro Válečnou školu.

Námět čis. 38.

Major gen. štábu František Němec:

Námět z taktiky pěchoty.

(Pro kandidáty r. 1925—26. Mapy Těšín 1:75.000 a 1:10.000.)

I. Východní armádě se podařilo po celodenním boji zatlačit Západní armádu zprvu na západní břeh řeky Olši, přejít pak v odpoledních hodinách řeku na severu a na jihu od Těšína a dostihnouti k večeru celkem linie potoka Stonavky, kde jednak nastalý soumrak, jednak únava vojsk znemožnily další pronásledování.

Odpor nepřítele, který zprvu na Olši byl houževnatý, později chábl a ke konci dne se omezuje na boje zadních vojsk, které zpomalily postup Východní armády. Letectvo hlásilo v odpoledních a večerních hodinách nepřátelské proudy v pohybu na východ od kol. Tošovic a Domaslovic. Některé z těchto proudů byly spatřeny i západně od Holcziny v pohybu na Dobrou.

II. 1. pěší pluk (včleněný) útočil s dvěma prapory v 1. sledu v pásmu ohraničeném na severu linií Kotty (v to) potok Czerna a na jihu linií Dol. Žukov (mimo), Hor. Žukov (v to) dvůr v Hor. Třanovicích (v to).

Naraziv ve 4 h. 30 min. na nepřátelské zadní voje na linii: čtvercový les severně od hostince 354, malé lesíky a kopec 300 m západně od 390, nasadil velitel pluku svůj záložní prapor (I.) (dosud nepoužitý) z lesíka jižně od Hor. Žukova ve směru přes kopec 300 m, západně od 390 na Červený hostinec.

Nepřítel byl zaháněn za Stonavku a dotykové hlídky, které překročily potok, byly zastaveny 300—500 m západně od potoka odporem z Mušalek a východního okraje lesa Fifejdy.

Nepřátelská hnízda odporu byla zjištěna: na okraji lesa u 351, na severním cípu lesa, u domků u silnice na okraji Mušalek jihozápadně od rybníčku, na polní cestě 500 m západně od 321.....

Dostav rozkaz k zastavení pronásledování rozhodne se velitel pluku krýt se I. praporem a předními strážemi a nocovati jedním praporem v Hor. Žukově a jedním praporem ve skupině domů severovýchodně od 354.

Abys dotyk s nepřítelem nebyl ztracen, nařídí velitel pluku veliteli praporu, aby z rána ve 4 h. 30 min. provedl přepadení.

V y p r a c o v a t i j e s t :

1. Rozmístění I. praporu (podrobné).
2. Rozkaz pro přepadení.

Major franc. gen. štábu Julien Flipot:

Autorské řešení námětu čis. 37.

(Cvičební Listy roč. III., str. 38.)

I. Jak velitel 1. brigády užije eskadrony.

Charakteristickou známkou situace ve chvíli, kdy velitel 1. brigády má po přijetí rozkazu velitele divise učiniti své rozhodnutí, jest nepřesnost.

Zvláštní rozkaz čís. 10, vypracovaný v 11 hod. od divisního štábu, podává zprávu o nejpřednější linii, které dosáhly v 9 hodin přední nepřátelské částice. To však jest jen přibližný údaj, neboť je dostatečně známo, do jaké míry jsou přesné zprávy, vyslané v horečce boje a deformované postupným přenášením.

Na druhé straně víme, že nepřítel, zastaviv svůj postup, chystá se, jak se zdá, k novému útoku na ose Nýřany (Nürschan)—Lochoušice (Lochutzen), aby se zmocnil pravděpodobně výšin mezi Lochoušicemi a Hradzem.

Můžeme připustiti, že tu jde o onu známou „odmlku“ bojiště, kdy útočník, dospěv po krajní mez dosahu svých děl, přeskupuje svou pěchotu na dobyté linii, která má býti jeho novou výchozí základnou, a zároveň posunuje své dělostřelectvo kupředu.

Zpráva, vyslaná v 9 hod., jest již opožděná. Útok byl snad již obnoven a my máme v obraně jen vyčerpané jednotky...

Proto je třeba veliteli přesných zpráv, aby se mohl již nyní u s t a n o v í t i na svém celkovém manévru. Aby mohl svůj manévr skutečně n a s a d i t i, potřebuje nových častných zpráv. Železnice, na které jest prováděno vykládání, jest as na 20 km od výšin u Přehýšova (Přeheischen), o které nyní běží, neboť jsou 5 km od palebné linie, ke které se dospělo v 9 hodin. Nestálost situace, jakož i nutnost jednati rychle vyžaduje postupných operací, které budou neustále pozměňovány podle docházejících zpráv, které však při tom budou stále navzájem spojeny myšlenkou manévru velitele, podobně jako jsou všechna vlákna tkaniny spojena osnovou.

Úhrnem tedy jsou podkladem veškeré práce velitele 1. brigády z p r á v y o s i t u a c i.

Aby si tyto zprávy opatřil, má velitel brigády k dispozici hlavně dva prostředky, a to:

1. spojení prováděné důstojníky vyslanými do Ostrova (Ostrau) a do Stoda (Staab) ke stanovištím velitelství 5. a 6. divise;

2. divisní eskadronu.

Tato eskadrona je k dispozici veliteli brigády v Seměšicích (Semeschitz) od 12 hod. 30 min. Velitel brigády bude ji moci ihned posunouti ku předu po ose Zečovice (Zetschowitz)—Honosice (Honositz)—Lochoušice s ukolem, aby mu o p a t ř i l a z p r á v y, a to:

a) o přesné situaci křidelních jednotek 5. a 6. divise a jejich divisních eskadron hlášených přibližně v čáře Nýřany—Zbuch (Zwug)—Moguntia;

b) o event. přítomnosti nepřítele v prostoru na severovýchod od silnice Lochoušice—Stodo.

Je toto vše celý úkol divisní eskadrony? Skupina velitele 1. brigády (1. p. pl., I./1. děl. oddíl) jest, jak jsme řekli, na 20 km od výšin u Přehýšova. Nedorazí tam — předpokládáme-li pravidelný a snadný přesun — dříve než za 5 hodin pochodu. To však jsou jen 2½ hodiny pochodu pro eskadronu, která má uvážení hodné palebné prostředky, v situaci, kde zasažení i sebemenší svěží jednotky může mítí rozhodný vliv na vývoj událostí.

Proto dá velitel 1. brigády své eskadroně ještě d r u h ý ú k o l, totiž úkol o b s a d i t i a d r ž e t i hlavními silami až do příchodu pěchoty nejvzdálenější bod, kterého může dosáhnouti na své pochodové ose, při tom však nepřekročiti linie výšin na severovýchod od silnice Ostrov—Stodo. Tak bude kryto údolí potoka Haj—Bach (asi 3 km na

západ od Stoda), k němuž až chce velitel 1. brigády posunouti stůj co stůj celou svou skupinu.

Dostane velitel eskadrony rozkaz písemný? Nemyslím. Velitel brigády jej prostě k sobě povolá (viz doleji odstavec III.), oznámí mu svůj úmysl, co se týče užití skupiny, určí mu jeho úkol, jakož i spojovací osu, kterou jest osa postupu skupiny.

Tyto ústní směrnice jsou později potvrzeny zvláštním rozkazem písemným, který jest vydán, jakmile to okolnosti dovolí.

II. Pohyb divísní eskadrony.

1. **Určená cesta.** Velitel brigády chce eskadronou nabýti zpráv, chce jí však také býti do jisté míry zajišťován. Proto se bude eskadrona pohybovati po cestě, která je určena pro celou skupinu.

Tato cesta vede přes Zečovice—Schekarschen—Honosice—Mírovce (Miřowitz)—Lochoušice.

2. **Pochodová sestava.** Eskadrona jede v jediném proudu, majíc v předu slabý předvoj, který provádí na několik set metrů vpředu přezvědy.

Eskadrona se přesune jedním nepřetržitým pohybem do Mírovce, kam až může najisto dospěti bez obtíží. Teprve odtud bude postupovati ostražitě postupnými posuny ve vhodném tvaru, aby nemohla býti přepadena celá najednou nepřátelskou palbou.

Z Mírovce vidí velitel eskadrony terén, v němž snad bude nucen event. zahájit boj. Před ním je údolí potoku Ilaj—Bach, které ho dělí od výšin vypínajících se na jih od Přehýšova a na východ od Touškova (Tuschkau). Vzádu mezi Přehýšovem a Nýřany leží lesy, které se táhnou až k Ternitzl Birkeln a za nimiž a v nichž se bojuje.

Eskadrona překročí jediným nepřetržitým pohybem údolí, jedna četa se posune do lesa jižně od Kotovic (Gottowitz), jehož okraj opevní, zatím co několik pátraců postoupí až ke Kotovicům, aby střezili lesy u Kleebergu.

Zbytek eskadrony postoupí k výšině Tschikopen a umístí se podél silnice z Přehýšova, střezě východy z lesů.

Tím vším je úkol eskadrony splněn jen z části, neboť jsou to zprávy o nepříteli, které mají především zájem pro velitele skupiny. O tomto úkolu pracují dvě pátrací hlídky (každá složená z 1 poddůstojníka a 4 až 5 jezdců); jednu z nich vyšle velitel eskadrony přes Ternitzl Birkeln na Zbuch (Zwug) druhou přes Haidhübel na Nýřany. Úkol těchto pátracích hlídek: zjednatí styk s našimi částicemi, které bojují před námi, zjistiti zda tu jsou ještě celé naše organické jednotky a oznámiti jejich veliteli, že divise přichází na pomoc a že v několika hodinách budou svěží jednotky držeti výšiny mezi Horními Sekyřanami (Ob. Sekeřan) a Stodem (Staab).

Buď jak buď, eskadrona je tu — síla dosti slabá se svými 8 lehkými kulomety, avšak dostačující k tomu, aby vytýčila frontu, aby vytvořila krystalizační body, kolem nichž se přeskupí částice, které byly nuceny ustoupiti před tlakem nepřítele.

III. Rozkazy velitele divísní eskadrony.

V chvíli, kdy se končí vykládání eskadrony na nádraží v Semešicích, přibude tam v autu důstojník od velitelství brigády a odevzdá veliteli eskadrony tento rozkaz:

1. „Eskadrona, která jest mi podřízena, postoupí ihned do Zečovic (Zetschowitz).“

2. „Velitel eskadrony dostaví se ihned do Křenové pro mé rozkazy a vrátí se potom automobilem za eskadronou do Zečovic.“

Po přečtení tohoto rozkazu odevzdá velitel eskadrony velení svému nejstaršímu subalternímu důstojníkovi a dá mu rozkaz odjetí s eskadronou do Zečovic.

Přenesme se v duchu do Zečovic v 13 hod. 15.

Eskadrona sem právě dorazila. Kapitán orientuje stručně všechny své poddůstojníky o úkolu, který byl eskadroně dán, a o tom, jak jej chápe.

Toto opatření je nezbytné. Neboť omezi-li se kapitán na to, že vede prostě v čele svou eskadronu a že informuje jen své velitele čet, pojedou za ním jezdci bez jakéhokoli zájmu. Jestliže naopak je mužstvo celé eskadrony dobře orientováno, zjistí i jezdci, kteří budou jako poslové projíždět opačným směrem tutéž cestu, množství cených známek o situaci, a i dodávání zpráv stane se tím rychlejší.

Krátké zastávky, kterou vyžaduje tato všeobecná informace, užije se ostatně také k tomu, aby se přezkoušely postroje a kování.

V Miřovicích nová zastávka. Tentokrát určí kapitán přímo v terénu podřízeným jejich úkoly:

1. „Vyhledávání zpráv. První a druhá četa dodají každá jednu pátrací hlídku o 1 poddůstojníku a 5 jezdcích. Úkol těchto hlídek: zjednatí dotyk s našimi nebo nepřátelskými částicemi, které jsou před námi v boji, vyptatí se na stanoviště velitelství jednotlivých našich jednotek. Uvédomit naše bojovníky o nastávajícím příchodu skupiny a později divise. První četa pracuje směrem na Ternitz Birkeln — Zbuch, druhá četa na Haidhübel — Nýřany. Zprávy buďte dodány mně (veliteli eskadrony) na severozápadní východ z Kotovic.“

2. Dodávání zpráv. Třetí četa nechá v Honošicích až do příchodu divise spojovací hlídku (poddůstojníka a 5 jezdců) pro rychlé dodání došlých zpráv veliteli 1. brigády.“

3. „Užití hlavního voje. Hlavní voj eskadrony postoupí na hřebet táhnoucí se na severovýchodě podél silnice Přehyšov — Chotěšov (Chotieschau) a vytýčí tak linii, do které má dorazit celá skupina.

Jde o to mocí působiti palbou do úzlabiny u Hoříkovic a na jižní východy z lesů ležících jihozápadně od Nýřan.

Proto budou se držeti — a to na výši silnice — druhá a čtvrtá četa mezi Přehyšovem a 393, třetí četa mezi Zálužím (Saluschen) a Kotovicemi, první četa u lesíku jižně od Kotovic.

Bude-li nepřítel rychle postupovati, budiž zdržován a vlastní ustupující částice buďte zachyceny, poté budiž ustupováno za ustavičného boje krok za krokem až k potoku Haj B., aby tak byly získány 4 hodiny, které potřebuje skupina.“

Z á v ě r.

Divisní eskadrona sama o sobě je příliš nepatrnou silou. Ve velkém množství úkolů, kde zasahuje nepřetržitá palba se stále rostoucí důležitostí, bojové prostředky eskadrony nepostačují. Odtud orientace — jak ve Francii, tak Německu — k převládné skupině, která jsou složena z jezdeckva a zesílena cyklisty a kulomety, zahrnuje v sobě kombinaci palby a pohybu.

V našem případě divisi eskadrona nestačí zplna na provedení úkolů, které jí připadají, t. j. na opatření zpráv pro velitelství, na krytí hlavního voje a na držení důležitých míst; nicméně přináší svými několika lehkými kulomety, svým solidním vojskem a svými četnými kádry velmi vážnou podporu morální, ne-li materiální.

Palebná čára vytvořená eskadronou, která tak bude přirozeným rámcem pro ustupující vojska, jež byla přemožena jedině únavou a nedostatkem velitelů a jež nežádají než moci se zachytiti o cosi solidního, přinutí zajisté postupujícího nepřítele, jenž je rovněž unaven, k zastávce, která postačí k tomu, aby skupina, jež je předvojem divise, dorazila na linii, která jí byla stanovená, a aby tam zastavila ústup.

Námět čís. 39.

Štábní kapitán generálního štábu Ladislav Šandera.

Námět z taktiky dělostřelectva.

(Pro důstojníky, kteří se připravují k přijímacím zkouškám do válečné školy v roce 1925—1926.)

Mapy: Beroun—Hořovice, Kladno—Slaný 1:75.000. List původního vyměřování 4052/2 1:25.000.

I. P o v š e c h n á s i t u a c e. (Podle mapy 1:75.000).

1. pěší divise, která je ve svazu armády, pronásledovala ustupujícího nepřítele v povšechném směru Beroun—Praha.

Nepřítel se znovu zastavil a klade odpor před 1. pěší divisí na povšechné čáře Holý vrch (na jih od Trněného Újezdu)—Trněný Újezd—Lužce—kota 423 Vrch hádačka — výšiny na východ od potoka Kačák.

1. pěší divise, jejíž čelní prvky byly tímto odporem zastaveny, podnikne v 9 h. 30 min. všeobecný útok po 20minutové dělostřelecké přípravě.

II. Z v l á š t n í s i t u a c e. (Podle mapy 1:75.000).

5. pěší pluk, který je ve svazu, postupoval přes Bubovice na Kozolupy a má dopředu posunuté částice na silnici Kozolupy—Lužce na západ od koty 372 (na jih od Lužce); na východním okraji Kozolupy; u ohbí silnice Kozolupy—Trněný Újezd na západ od koty 355.

Tento pluk bude útočiti v pásmu ohraničeném těmito liniemi: na severu: Lužce (v to) — Vysoký Újezd (mimo) — Tachlovice (mimo);

na jihu: kota 355 (na jihovýchod od Kozolupy) v to — Kuchaře (mimo) — Chýnice (mimo).

Útok pluku bude připraven a podporován III/1 oddílem, který je v posíci v prostoru Bubovice.

1. cíl, divisi určený, je linie Chýnice—Tachlovice.

III. Z p r á v y o n e p ř í t e l i. (Podle plánu 1:25.000).

Čelní částice 5. pěšího pluku zjistily nepřítele na těchto místech: — na západním a jižním okraji Lužce. Lužce jsou zařízeny k obraně.

— kulometné hnízdo na jižním okraji lesa u Lužce a to jižně c od Lužce.

— Silné kulometné hnízdo v jižním cípu podlouhlého lesíka (na jih od koty 417).

— Zákop u dvou stromů na jihozápad od koty 404.

Dále byly pozorovány:

— čerstvé zemní práce na kotě 417 a na kotě 404;

— pohyb u příkopu se stromořadím na sever od Lužce.

IV. Velitel 5. pěšího pluku se rozhodl stran útoku takto (podle plánu 1:25.000):

Zmocnit se především výšin kota 417 a kota 404 útokem provedených ve dvou fázích:

1. fáze: levý prapor prvního sledu bude útočiti s rotami za sebou a zmocní se Lužce, pronikne lesem u Lužce a zmocní se koty 417, kde se zastaví a učiní vše potřebné, aby si zajistil držení této výšiny.

2. fáze: pravý prapor prvního sledu, se dvěma rotami v první linii, provede po skončení 1. fáze útok na podlouhlý lesík a na kotu 404. Tento útok bude, pokud možno, podporován praporem na kotu 417.

Po dosažení linie kota 417 — kota 404 bude podniknut útok na další cíl, les Březná, až na zvláštní rozkaz.

Vypracovati jest:

1. na která místa bude velitel 5. pěšího pluku žádati dělostřeleckou palbu

a) při 1. fázi,

b) při 2. fázi.

2. Rozkaz velitele oddílu pro přípravu a podporu útoku na první cíl stanovený velitelem 5. pěšího pluku, t. j. na linii kota 417 — kota 404.

Náměty a jejich řešení ze všeobecného vzdělání.

Úvodem.

Na přání náčelníka hlavního štábu budou uveřejňovati Cvičební listy v několika příštích číslech mimo taktiku v rubrice „Přípravka pro válečnou školu“ ukázky námětů a řešení otázek ze všech předmětů přijímacích zkoušek do Válečné školy. Tyto práce mají býti kandidátům do Válečné školy zároveň metodickým vodítkem pro zpracování námětů podobného rázu. Redakce.

I.

Námět a jeho řešení.

Dr. František Oberpfalzer:

Historický vývoj imperialismu v Evropě.

(Návod k zpracování písemného úkolu ze všeob. vzdělání.)

Prvním předpokladem náležitého zpracování tematu jest správná dispozice, osnova. Práci jest třeba rozvrhovati na úvod, vlastní stať a závěr. Tyto hlavní tři části musí z tematu přirozeným způsobem vyplývat a musí

býti rozsahem úměrně. V úvodě seznamujeme s předmětem svého pojednání a v závěru shrnujeme nejdůležitější myšlenky, vytýkáme, jaké poučení z práce naší vyplývá.

Aby úkol byl i formálně zdárný, je třeba myšlenkám dát pevný výraz. Opakování týchž slov se musíme vystríci, nechceme-li býti jednotvární. Dobrá volba synonym svědčí o jemném citu jazykovém i o přesnosti myšlení. Pišme raději ve větách stručných než v mnohanásobně složitých periodách!

Postup myšlenek buď logicky správný! Nekladme hlavních věcí hned na počátek, spíše je jen naznačíme a pak je postupně rozvíjíme! Mějme stále na mysli, aby ten, pro koho je naše práce určena, ji se zájmem a chutí přečetl od počátku do konce!

Pro dané tema si zvolíme tuto dispozici:

I. Úvod. Dnešní mocenský obraz Evropy a jeho dějinné předpoklady.

II. Stať:

- a) imperium římské;
- b) velmoc francká; Karel Veliký, Otto I.;
- c) imperialism papežský;
- d) velmoc habsburská, Karel V.;
- e) imperialism Ludvíka XIV.;
- f) Napoleon I.;
- g) Anglie a Rusko;
- h) novodobý imperialism.

III. Závěr. Hlavní opory státu. Význam vojska.

I.

Pás drobných států, táhnoucí se středem poválečné Evropy od severu k jihu, odděluje dvě velmocenské oblasti: na východě Rusko, na západě Anglie, Francie, Německo, Itálie, Španělsko. Vzájemný poměr těchto států určuje osudy Evropy. Jedním z hlavních momentů v politických dějinách jest snaha po upevnění státní moci a po jejím rozšíření, což označujeme pojmem imperialism. Ten byl vždy nejčastějším zdrojem válečných konfliktů. Je poučné, ohlédnouti se v minulosti, jaké byly jednotlivé fáse vývoje tohoto mocného činitele v dějinách lidstva, a jaké jsou dějinné předpoklady stavu dnešního.

II.

Pojem velmoci se rodí z poměrů antických, když se celá oblast kultury řecké a římské dostává pod jednu státní organizaci. Na dědictví římských císařů navazuje středověký princip politické jednotky všeho křesťanstva. Teprve na úsvitě nového věku vzniká nová forma moci panovnické, opírající se o zdokonalené zřízení vojenské a úřednické. Dostí pozdě se hlásí problém státu národního. V době moderní pak se dává celá moc státu do služeb zájmů hospodářských.

a) Římské imperium spojovalo rozsáhlé pásmo zemí kolem Středozemního moře; lze říci, že dvě třetiny Evropy byly spravovány z Říma. Vznik tohoto státního útvaru byl připravován kulturním vývojem nejvzdělanějších národů starověkých. Řekové dospěli k názoru o jednotnosti celého lidstva (t. zv. oikúmené) a římská právní věda podrobně vypracovala obecný zákoník. Přísně ukázněná armáda, energické zřízení státní, výborné dopravní prostředky (silnice) byly silnými oporami velkého imperia. Antický duch se bral za universalnosti a vtělil toto úsilí jednak v říši rozpjatou do všech končin světa tehdy známého, jednak do náboženství, jež chtělo přinésti útěchu všemu lidstvu, do křesťanství.

Když za císaře Konstantina bylo křesťanství prohlášeno říšskou církví, splynuly tyto obě tendence, vzájemně se zesilující.

b) Ale západní část římského imperia neodolala přívalu germánských barbarů. Ti vytvořili na jejich troskách řadu království, až r. 800 obnovuje francký král Karel bývalé imperium. Potomci Karlovi si říši jeho rozdělují, ale v druhé polovině X. věku dává císař Otto I. vznik „svaté říši římské“. Znova se hlásí úsilí spojit všechny křesťany v jednom státě.

c) Vstup smělých imperialistů, Řehoře VII. a Innocence III., na trůn papežský, zahajuje éru úsilí papežů o vymanění z moci světské, o obnovu území papežského a o podřízení moci císařské vlivu papežovu, který roste křížovými výpravami, bojem proti kacířství a inkvisici. Ale ve XIV. století nastává krise papežství: schisma, Viklef, husitství. Papeži se spokojují s postavením na roven novým vládcům světským.

Tento nový typ státní moci se vytváří na západě, ve Francii a v Anglii, za sporů Kapetovců s Plantagenisty. K dosavadním pilířům státu, k armádě a úřednictvu, přistupuje diplomacie a začíná se budování mezinárodního práva.

d) Na sklonku XV. století se nahromadilo v rukou dynastie habsburské takové množství držav, že v jejich říši „slunce nezapadalo“. Karel V. se stal tvůrcem imperialismu habsburského, který kladl zase důraz na sakrální ráz císařské hodnosti a bera sobě za úkol, vypudit Turky z Evropy a rekatolisovat kraje kacířské, stavěl se za zájmy Říma. To dává habsburské velmoci ráz velikých středověkých útvarů politických. Ale mírem vestfálským bylo panství Habsburků roztrženo na dvě a v XVI. a XVII. století státní bankroty v jejich zemích svědčí o úpadku moci.

e) Dědicem imperialistických plánů habsburských byl po nějeden stránce Ludvík XIV. Za něho Francie, kulturně na prvním místě mezi všemi Romány, zbohatlá a vnitřně uspořádaná, považovala se za „la grande nation“ a usilovala o převahu nade všemi sousedy. Hospodářská soustava merkantilistická hromadila prostředky národa pro expansivní účely státu a nelze se diviti, že Anglie počala organizovat ochranu proti této výbojnosti, aby se udržela spravedlivá rovnováha mocenská (instum aequilibrium potentiae).

Od počátku XVIII. stol. jsou v Evropě tři velmoci, Francie, Anglie a habsburská monarchie; k nim brzy přistupuje Prusko (Fridrich Vilém I.) a Rusko (Petr Veliký). Všecky tyto státy tvoří tak zv. pentarchii evropskou.

f) Ta byla v základech otřesena Napoleonem I., který se zase stal císařem, učinil konkordát s církví a svému synu dal království římské, navazuje tak vědomě na politické snahy Ludvíka XIV. a na odvčké úsilí po jediné vládě v celém křesťanstvu.

g) Napoleonovi se nepodařilo zdolat Anglii, která postupem času nabývá vlády nad oceány a zabíráním nových a nových osad vzrůstá v největší útvar politický. V tomto rozpětí se střetá s Ruskem, které se tu objevuje na kolbišti světovém do jisté míry jako dědic říše východořímské.

h) Nová doba přinesla zvýšené sebevědomí národů a vznik dvou význačných států národních: Bismarckova nového Německa a Cavourovy sjednocené Itálie.

Německo utvořilo trojspolek a zanášelo se plánem celního společenství střeoevropského. Hospodářské zájmy mají rozhodující význam pro mocenské úsilí moderních států. Překotný rozvoj průmyslu hledá odbytu a zápasy o tržiště vedou k dělení světa.

Napětí nového imperialismu propuklo r. 1914 v krvavou katastrofu válečnou, po níž byl svět nově uspořádán.

III.

Dějiny imperialismu ukazují význam mocenských prostředků a orgánů státních, vojska, diplomacie a úřednictva v zápasech o zájmy hospodářské i kulturní. Po světové válce se opět zvolna hlásí snaha, udržeti rovnováhu hlavních států (společnost národů, mezinárodní rozhodčí tribunál). Dnešní uspořádání světa nutí k vybudování pevných opor pro udržení nového stavu věcí. Armádě přitom zůstává význačné místo.*)

Drobnosti z praxe.

Na sklonku vojenského roku. Blíží se konec vojenského roku, časově rozhraní, paměťhodné — pro důstojnický sbor, páteř armády — po dvojí stránce: staří důstojníci se vracejí se závěrečných polních cvičení, která jsou jakousi žní jejich celoroční výchovatelské a cvičitelské práce, do posádek, aby se tu věnovali výchově a výcviku nových nováčků, aby opakovali — ještě uvědoměleji a ještě důrazněji — své úsilí z roku minulého; a k starším druhům přibývají důstojníci noví, několik set svěžích mladých mužů, kteří opustili vojenský výchovný ústav a stojí na prahu těžké, ale i čestné životní dráhy důstojníka z povolání, oddaného a věrného připravovatele obrany vlasti ... Také těmto novým důstojníkům nastává s novým vojenským rokem nově úsilí a nová práce, chceme-li užiti slavného Tyršova slova, věčný ruch, věčná nespokojenost...

Pozorujeme dobře život i práci československého důstojníka, hodnotíme spravedlivě jeho úsilí a radujeme se upřímně z jeho úspěchů, které jsou úspěchy celého národa. A přece při této příležitosti — na konci vojenského roku — máme na srdci jedno přání všem svým milým kamarádům. Nebudeme mluvit o zlepšení materiálního postavení čsl. důstojníka — to už je téma hodně staré, a doufejme, že jim bude v dohledné době skutečně hnuto. Naše přání je rázu spíše morálního,

než materiálního, ač — vime — souvisí i s materiální posicí důstojnictva: přáli bychom všem kamarádům — neríkáme víc než mají dosud — ale hodně, hodně sebevědomí. Člověk, jenž celý svůj život věnuje povolání zdánlivě neproduktivnímu, a jenž teprve v nejtěžší chvíli národního života vidí cenu a úspěch své práce, člověk, jenž si obral životním úkolem připravit spoluobčany k obraně toho nejdražšího, co je společně jim všem: k obraně svobodné vlasti — ten člověk má právo, a víc, má povinnost býti sebevědomý, i když neblahý poválečný hospodářský stav nedovolil dosud, aby se mu vedlo tak, jak si zaslouží on i jeho práce.

Buďte sebevědomí! — sebevědomí, jako někdo, kdo plní poctivě své životní povolání a kdo jím reprezentuje svůj stát vůči přátelům a i vůči nepřátelům. Nechť se vaše sebevědomí jeví v novém úsilí, v klidném svědomí, v mužném zjevu a radostném a pevném výrazu tváře: v otevřeném a bystrém pohledu do tváře představených a právě v takovém pohledu do tváře vašich podřízených. Pamatujte dvou hesel: starého Havlíčkova „Já pán, ty pán“ a sokolského „Jeden za všechny a všichni za jednoho“. Dáte-li těmto heslům život, dovedete-li svým vystoupením, celým svým zjevem vdechnouti jim duši, budete pravými vojáky své, československé republiky.

*) Tento článek není úplným, vyčerpávajícím zpracováním zvoleného tematu, nýbrž jen naznačením hlavních myšlenek. Jde tu totiž hlavně o návod, jak pracovati písemně úkoly ze všeob. vzdělání. Pro podrobnější informace o důležitých politických otázkách nové doby odkazujeme ke knize J. Sustala „Z dob dávných i blízkých“. Praha 1924.

sebevědomými a přece demokratickými... Ten vzkaz chtěli bychom zvolati do intelektů i do duší všech československých důstojníků na sklonku starého vojenského roku a na počátku roku nového; svým sebevědomím podpoříte nejlépe úspěch své oddané a úsilovné práce. J. N.

V době polní střelby lze s výhodou upozorniti na obě praktiky, jichž možno užití k podepření pušky při střelbě všude tam, kde není jiné podpory ani přirozené, ani umělé. Tož první, dobře známá všem puškou ozbrojeným účastníkům poslední války, záležela v tom, že voják vrazil prostě obnažený bodák do země a leže opřel pušku o jeho příčku, čímž dosáhl opory pušky aspoň na jedné straně. Nevíme, jak by se dnes k tomuto využití bodáku stavely orgány mírové zbrojní technické služby, kterým přísluší bdíti nad správným konservováním zbrojního materiálu, a tedy i nad bezvadně vyčištěnými a naolejovanými bodáky pěchotních pušek, a proto doporučujeme způsob druhý, který je ještě přirozenější a zaručeně neškodný: vidlicovitá větev, kterou uřízneme s nejbližšího křoví při odpočinku cestou k polní střelnici a kterou dole přišpičatíme, dá se zaráziti do země právě tak dobře, jako ocelový hrot bodáku a nad to je pro pušku oporou téměř právě tak dobrou jako kovová opěrná vidlice na střelišti cvičné střelnice v posádce.

Znal jsem vynikajícího, zkušeného velitele vojskového tělesa, jenž se svým plukem nešel k polní střelbě jinak než tak: za čepicemi jedlovou snítku, za opaskem připravenou vidlici k podepření pušky. Ten plukovník znal svoje řemeslo a měl se střelbou svého pluku

vždy úspěch... Neboť o tom, jaký veliký rozdíl jest mezi střelbou z kulovnice opřené a z kulovnice neopřené, volné, dovede povídat každý, kdo jen jedinkrát v životě střelil — třeba na městské střelnici — jednou bez opory, po druhé s oporou. A na polní střelnici a v poli, v střeleckém boji, k němuž má býti polní střelnice věrnou přípravou, je dvojnásob vítáno vše, co pomáhá střelčímú pěšáku k střelbě pohodlné, klidné a účinné, kterou jedině dosahuje bojující jednotka onoho zamýšleného účinku, jenž zabezpečuje další vítězný postup: převahy v palbě... —v—

Z ústroje čsl. vojáka. Nošení polních přilbic při přehlídkách, cvičeních atd. působí někdy potíže, protože voják si nedovede přilbu, resp. její vypoštářovaný vnitřek upravit tak, aby přilba dobře přilehla a neotřásala se při náhlém nebo prudším pohybu. Příslušné oddělení centrálních úřadů pracuje proto o zvláštním návodu pro úpravu a nošení polní přilbice, který bude hromadně vydán všemu vojsku a který bude obsahovati názorné poučení, jak přizpůsobiti polštářky přilby objemu hlavy, aby přilbice seděla.

Vzorky jídelní misky, která je z lesklého plechu, budou na zkoušku natřeny matnou barvou, aby miska lépe harmonovala s khaki barvou ostatního výstroje a aby tak vyhovovala lépe polní potřebě. Kdyby se barvení misek neosvědčilo, byly by k nim opatřeny látkové povlaky barvy khaki.

Jako odznak pro dělesloužící je navržen úzký stříbrný pásek na dolejší rukávovém švu. —k.

 Nákladem VÚV vyšlo:
V. J. Haunera:
Vývoj pozemního válečnictví
slovem i obrazem.
Za 30 Kč.

Gavet:
Umění velitelské.
Velitelské zásady pro důstojníky všech hodností. — Dílo vyznamenané
francouzskou Akademií. — Podle 4. vydání z r. 1921 přeložil
kapitán R. Wolf. Za 22 Kč.

Nadporučík Hübelbauer — Bečvář:
Návod pro výcvik ve vrhání a střelbě
ručních granátů.
Za 10 Kč.

Major František Vondráček:
Husité dvacátého století.
(Denník ruského legionáře.)
Za 24 Kč.

Major-vet. Josef Kračmar:
Hipologie.
(Nauka o koni.)
Schváleno MNO. jako učebnice pro
všechny voj. školy, útvary a ústavy.
Za 25 Kč.

Major Artur Pekárek:
Jízda koňmo.
Aforismy o jezdeckých zvycích
a mravech.
Za 8 Kč.